

ilköğretmen

eğitimci dergisi-

Kasım 2008 - 7.5 YTL - Sayı 23

**Hizmet İçi Eğitim ile Öğretmenin
Geliştirilmesi**

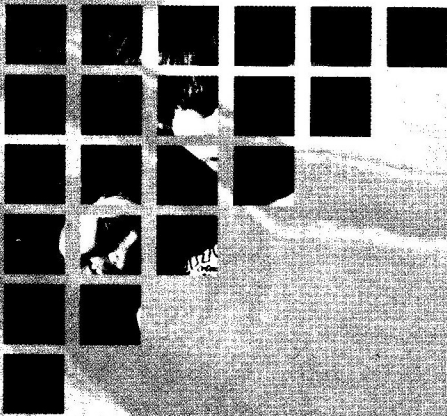
**İlköğretim Yedinci Sınıf
Vücudumuzdaki Sistemler Ünitesine
Yönelik Bilimin Doğası Etkinlikleri**

**Sosyal Bilgiler Dersinde Sevgi
Eğitiminin Öğretmenlerce
Değerlendirilmesi**

Bir Işık, Bir Yürek, Bir Öğretmen

GÜNCEL - Disiplin

✓ Editör - Künye	1
✓ Kısa Kısa	4
✓ Eğitim Dünyasından	
Bireyi Tanıma Tekniklerinden Sosyometri Testinin Okullarda Daha Etkili Kullanılması	6
Yrd. Doç. Dr. Hakan Uşaklı	
Hizmet İçi Eğitim İle Öğretmenin Geliştirilmesi	12
Arş. Gör. Tuğçe Gül	
İlköğretim Yedinci Sınıf Vücudumuzdaki Sistemler Ünitesine Yönelik Biliminin Doğası Etkinlikleri	16
Dr. Bilge Can	
Yrd. Doç. Dr. Esin Şahin Pekmez	
✓ Güncel	
Eğitimde Disiplin	21
Doç. Dr. Erdal Topakçı	
Eğitimde Disipline İlişkin Bir Boyut: Okul Güvenliği	28
Doç. Dr. Burhanettin Dönmez	
Olumlu Disiplin	36
Yrd. Doç. Dr. Ercan Kocayörük	
✓ Genç Araştırmacı	
Eğitim Araştırmalarında Güncel Sorunlar ve Yeni Yaklaşımlar	39

EĞİTİMDE DİSİPLİN

(veya Ders/lik/in/te Disiplin/i değil Sınıfın Disiplini)

Doç. Dr. Erdal Toprakçı

'Disiplin' ve 'Eğitimde Disiplin' Kavramları

'Disiplin' Fransızca'dan (discipline) dilimize girmiş yabancı bir kavramdır ve Türkçe sözlük karşılığı 'sıkı düzen'dir. Latince 'disciplina' olarak tanımlanan kelimenin etimolojik kökeni, 'discere'den türediğinde 'tali-mat vermek' anlamında iken 'disciple'den türediğinde birini izleyen ya da birinin peşinden giden anlamında ve 'discipulus'dan türediğinde ise öğrenmek anlamında kullanılmaktadır. Bu sözcüklerin anlamlarının "sıkı düzen" ile ne kadar buluştuğu tartışılabilir. Ancak, disiplin kelimesinin Türkçedeki üç anlamı sırasıyla; bir topluluğun, yasalarına ve düzenle ilgili yazılı veya yazısız kurallarına titizlik ve özenle uyması durumu, kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü ve sonuncusu olarak öğretim konusu olan veya olabilecek bilgilerin bütünü, bilim dalıdır.

Sözlük anlamları ve etimolojik kökenlerinin ötesinde, "disiplin" kavramına hangi bilim dalının perspektifinden bakılıyorsa onu yansıtan bir iz düşünüm ile karşılaşılabılır. Sosyoloji açısından bireyin topluma uyumunu sağlayacak önlemleri almayı, psikoloji açısından öz denetimi sağlamayı, ekonomi açısından üretim ile tüketim dengesinin gerekliliklerini oluşturmayı, siyaset açısından düzeni sürdürmeyi amaçlayan davranış kuralları belirlemeyi, yönetim açısından bir örgütün ortak davranış kurallarını biçimlendirmeyi ve eğitilim açısından ise eğitim-öğretimin amacına uygun bir şekilde sürdürülmesinin kurallarını meydana getirmeyi anlamak olanaklıdır. Bir iz düşünüm analizi de eğitilimin dalları açısından yapıldığında yukarıda sözü edilen bilim dalları ile "nesne, olgu, olay vb. ortaklıkları" nedeniyle söz konusu bilimin tanımının eğitime uyarlanmasıyla elde edilebilecek yeni "disiplin" tanımlarıyla karşılaşmak olanaklıdır. Örneğin eğitim psikolojisi açısından disiplin, eğitim-öğretimin amacına uygun bir şekilde sürdürülmesini sağlamak üzere bu süreçteki bireylerin öz denetimlerini gerçekleştirme adına yapılanlardır. Buna göre bir eğitim psikologu açısından disiplinli öğrenci kavga etmeyen öğrenci ya da öğretmendir. Diğer bir örnek olarak, eğitim ekonomisi açısından disiplin,

eğitim-öğretimin amacına uygun bir şekilde sürdürülmesini sağlamak üzere doğru üretim ve tüketim ilişkisini kuracak önlemleri alma adına yapılanlardır. Buna göre bir eğitim ekonomisti açısından disiplinli öğrenci ya da öğretmen ya da müdür elektriği israf etmeyendir. Eğitim yöneticisi açısından disiplin, her düzeydeki eğitim-öğretimin amacına uygun bir şekilde sürdürülmesinin ortak kurallarını oluşturmak adına yapılanlardır. Buna göre eğitim yöneticisine göre disiplinli öğretmen, öğrenci veya herhangi bir personel derste/toplantıda söz hakkı olarak konuşmak isteyendir.

Alan yazınlar incelendiğinde, disiplin kavramından en fazla söz eden iki alan olarak psikoloji ve eğitilim ile karşılaşılmaktadır. Hatta disiplin kavramı ile eş anlamlı kabul edilebilecek isimlendirmeler (istenmeyen davranış, saldırganlık, kurallara uymama vb. gibi) temelinde neredeyse en fazla çalışma psikoloji alanındadır. Psikolojinin eğitilim'den önce doğmuş olması bu baskınlığın bir nedeni olabilir. Diğer yandan eğitilim'in hala doğup doğmamış olması ve/veya buna inanılıp inanılmaması da (örneğin Eğitim Psikolojisi veya Psikolojik Danışma ve Rehberlik bilim insanlarının psikoloji ağırlıklı yönelimleri) bir başka neden olarak görülebilir. Her ikisinin bu kavramı ele alışında farklar olmak zorunda iken (ikisi de ayrı bilimler olduğundan) benzerlikler, hatta olduğu gibi yansımalar dikkati çekmektedir. İlave olarak, bu benzerliğin eğitilimin neredeyse birçok kavramında olabildiğini de (öğrenme, stres vb. gibi) yeri gelmişken belirtmek gerekir.

Öte yandan, eğitilim alan yazını incelendiğinde kavramsal bir kargaşanın varlığından da söz edilebilir. Zira istenmeyen davranışları ve çatışmayı engelleme ile ilgili olarak geliştirilen yaklaşımlarla disiplin sağlamaya sınıfı yönetmeye ilişkin getirilen yaklaşımlar arasında neredeyse tıpa tıplık düzeyinde (isimleri ve birkaç ince ayırım hariç) bir benzerlik göze çarpmaktadır. Bunun önemli nedenlerinden biri sınıf kavramına verilen anlamda yatmaktadır. "Classroom (Sınıflık-Derslik) Management (Yönetimi)" anlamı sınıfı derslik olarak yorumlamakta dolayısıyla bu alan için geliştirilebilecek bilgi basit bir dairede dönüp durmaktadır. Oysa sınıfı başka bir şey olarak

tasarımlamak ve öyle anlamlandırmak onun alan yazınına ufuklar kazandıracağından aynı konu ve kavramlar etrafında dönölüp durulması engellenmiş olacaktır. O da "sınıfı bir örgüt (Hababam)" olarak görmek ve yorumlamaktır. Buna göre, derslik sınıfın öğrenme ortamı veya mekânlarından biridir. O da öğrencilere, öğretmenlere, konuya vb. göre değişen herhangi bir yer olabilir. Ancak sınıfın kendiliğinden örgüt olamayacağı açıktır (zaten hangi örgüt kendiliğinden olur ki!). Bu nedenle sınıfı örgüt yapacak önlemler adına yapılabilecek ilk uygulama ona "gerçekten bir yönetici" (Sınıf Yöneticisi) atamaktır. Bu kadronun yeniliğinden kaynaklanan etkisinin bütün sistemlerde meydana getireceği değişiklikler için yazarın kaleme aldığı çeşitli düşünceler, fikirler olmakla birlikte (bak: Sınıfa Dayalı Yönetim PegemA Yayınları) üzerinde çalışılabilir bir niteliğinin olduğu da açıktır. Bu niteliğin içeriği, bilgisi, doğacak yeni bir bilim dalının (Eğitim yönetiminin bir alt dalı olarak sınıf yönetimi) çabalarıyla oluşturulabilecektir.

Eğitimde disiplini anlamak içim eğitim bilim, onun bir dalı olarak eğitim yönetimi ve onun birer alt dalları olarak da okul yönetimi ve sınıf yönetimi perspektiflerinden bakabilmek gerekir. Oysa eğitim bilim ya da alt dalları bu kavrama daha çok derslik ve öğrenci açısından bakmaktadır. Okulda disiplin denildiğinde bile aynı sonuçla karşılaşmaktadır. Bu da "eğitimde disiplin adlı resmin"

psikolojinin rengiyle boyalı olmasına yol açmaktadır. Bu rengin katkısı artırıldığı oranda okulda, sınıfta ya da derste disipline gerek olmayan bir anlayış ve buna bağlı olarak da uygulama doğmaktadır. Oysa disiplinin tek etmeni birey değildir, disiplinin içinde cereyan ettiği alan itibariyle kendine özgü etkileyenleri vardır. Eğitimde disiplin kavramına, alanlar arası saygı temelinde, bilimsel bakılabilecek doğru bir anlama oturtulabilecektir. Yoksa kendisi hep zor kullanma, baskı vb gibi olumsuz anlamları çağrıştıracığından, kaçılması gereken bir uygulamaya dönüşecektir. Alanyazının kuş bakışı incelenmesi bile, demokratik davranış karşıtı bir kavrammış gibi algılanması, araştırılması, kullanılması örnekleriyle dolu olduğunu göstermektedir. Eğitim yönetimi bilimcilerinin disiplin kavramına bakışı ile diğer bilim ve alt bilim dallarındaki disiplin kavramından anladıkları bu yüzden farklıdır. Doğru anlam için de "Sezar'ın hakkı Sezar'a verilmelidir!"

Eğitim, çocuğun, bireysel özellikleri ve eldeki ortam, koşul ve olanaklar bağlamında başta kendisi, sonra içinde bulunduğu toplum/ulus ve en sonra dâhil olduğu evrensel yapının etkin bir üyesi haline getirilmesi sürecidir. Hiçbir eğitimci ve öğretmen, çocuk üzerinde bir tek kendisinin eğitsel etkiye bulunduğu sağına kapılmamalıdır. Bu sürecin gerçekleştirilmesinde etkili olan faktör sayı ve tür olarak oldukça fazladır. Bunlar, eğitim içi ve eğitim dışı insansal-araçsal faktörler şeklinde iki kategoride sınıflandırılabilir. İç faktörler; Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütünden, il/ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerine oradan okula, sınıfa, derse, öğretmene ve öğrenciye kadar uzanan bir yelpazede gösterilebilir. Dış faktörler ise doğal çevreden uluslararası çevreye, ulusal değişkenlerden eğitimin bizzat yapıldığı yerel çevreye kadar uzanabilir.

Eğitimi içten ve dıştan etkileyen bütün faktörlerin "eğitimde disiplin" kavramının birer boyutu olduğunu gözden uzak tutmamak gerekir. Buna göre tepeden tırnağa, genelden özele ya da en uzak faktörden en yakın faktöre gidildikçe yığılmalı, zincirleme ve/ya beraber bir etkinin varlığından söz edilebileceği gibi her bir faktör bir başına da "disiplinin" belirleyeni ya da etkileyeni olabilmektedir. Örneğin MEB tarafından basılan, denetlenen veya onaylanan bir ders kitabındaki herhangi bir içerik, bir derste öğrencileri disiplin dışı davranışlara itebilir. Diğer yandan herhangi bir MEM tarafından yapılan herhangi bir usulsüzlük (veya insancıl olmayan usul) haksızlığa uğratılan öğretmen/ler/i ders esnasında birer disiplinsizlik oluşturunca yapabilir. Benzer durum dış faktörler için de söz konusudur. Doğal çevrede meydana gelen bir olumsuzluk

(örneğin deprem, sel, iklim vb.) doğrudan öğrenci, öğretmen veya onları etkileyen başka birer faktörün belirleyeni olarak öğrenme ortamına (derslik) yansiyabilir. Uluslar arası toplumlarda olan gelişmeler (ekonomik kriz, savaş vb.) de birer eğitimde disiplini etkileyen faktör olarak değerlendirilebilir. Ulusal anlamda hükümetlerin politika ve uygulamaları da (gayri safi milli hâsıladan eğitime ayrılan pay, personel-öğretmen-veli vb. maaşları vb.) eğitim sürecindeki disiplin etkenleridir. Yerel çevrede ise aile, akrabalar vb. gibi eğitim sürecinin dışında ama neredeyse en fazla etkileyen faktörlerden söz edilebilir.

Eğitimde disiplinin özellikle çok hassas bir nitelik taşıdığı anlaşılmaktadır. Çünkü eğitimle çocuğa ya da öğrenciye bireysel, toplumsal ve evrensel uyum niteliği kazandırılmaya çalışılır. Aslında, disiplinin nihai amacı da budur Öte yandan hayata dair disiplini edinme yeri de eğitim sistemleridir. O halde eğitim disiplinsiz olursa çocuğun disiplini öğreneceği başka bir yer yok demektir. Var ya da olması gerekir deniyorsa o zaman informal eğitimler yüz yıl/ına/larına geri dönülüyor demektir.

Eğitimde disiplinli ve disiplinsiz durumlar eğitimin her bir düzeyi, pozisyonu bakımından farklı faktörlerden etkilendiği gibi belirtileri de farklılaşabilecektir. Öğretmenlerin derse öğretmen zili çalmasına rağmen geç girmeleri okulun disiplini ile ilgili bir örnek olabilirken, derslere geç gelen bir öğrenci sınıfın disiplini, diğer yandan bir ders esnasında sınıfın konsantrasyonunu bozan bir öğrenci ise dersliğin disiplini içinde değerlendirilebilir. Disiplinin belirtileri amacına ulaşan eğitimsel, okulsal, sınıfsal veya derssel eylem veya davranışlar iken, disiplinsizlik belirtileri genel olarak istenmeyen davranışlar, sorun davranışlar, şiddet, gürültü, öğrenmeye yoğunlaş/a/mama, saldırgan davranışlar, eğitsel amaçlardan sapma, çatışma, geçimsizlik, devamsızlık, geç kalma, yalan söyleme, öğren/e/meme vb. gibi çeşitli biçim ve isimlerle sınıflandırılabilir.

Eğitimde disiplin denildiğinde ilk akıla gelen, öğrenciyle temasın sağlandığı yer olarak okul, sonra öğrenciyle yüz yüze gelen yer olarak sınıf en sonra ise dersliktir.

Okulun Disiplini

Okulun disiplini, eğitimin genel amaçlarına ulaşmak üzere dâhil olunan öğretim düzeyinin özel amaçlarını gerçekleştirmek adına bir araya gelen sınıf, öğretmen, öğrenci ve diğer personelin belirlenmiş ortak (örgütsel) davranış kurallarına uygun davranmalarıdır. Bu disiplinin sağlayıcısı ve denetleyeni okulun müdürüdür. Ancak müdür ya da okulun yönetimi direkt olmak bakımından öğretmen ve diğer personelle bu türden bir ilişki içinde iken; yasal olarak okulun yöneticiliğinin verdiği yetkiye rağmen pratikte öğrencilerle ilişkisinde aynı durumun söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Bundan olsa gerek müdürlerin öğrencilerle ilgili disiplin anlayışları neredeyse hep otoriter olmuştur.

Yetki ve sorumluluk eşleminde değerlendirildiğinde de aynı sonuca ulaşılabilmektedir.

Öğrencilerin davranışlarının değiştirilmesi sorumluluğu öğretmende iken disiplin oluşturma yetkisinin okul yöneticisinde olması bu sıkıntılı durumun en önemli sebebi gibi durmaktadır. Öte yandan eğer yetki öğretmene verilecekse bu hangi branşın öğretmeni olacaktır. Öyle ki bugün artık “sınıf öğretmeni” gibi beş yıl bir sınıfa öğretmenlik yapan öğretmenin varlığı bir yana neredeyse ana okullarında bile bütün derslere branş öğretmenlerinin girmelerinin sağlanması uygulamaları durumu daha bir içinden çıkılmaz hale getirmektedir. Müdür ile öğrenci arasında bir disiplin köprüsü olabilecek bir mekanizmaya ihtiyaç olduğu açıktır. Rehber öğretmenlerin bu boşluğu kapatmalarını beklemek üç açıdan sakıncalı olabilir. Birincisi bu konuda yetişmemişlerdir, ikincisi sayıları yetmez ve üçüncüsü onlar disipline psikolojik perspektiften bakarlar. Sınıf rehber öğretmenleri olamaz çünkü onlar bunun için eğitilmemiş ve zaten en az bir dersin öğretmenidirler. İşte bu noktada devreye, yukarıda yüzeysel olarak değinilen anlamıyla, bir “Sınıf Yöneticisi”nin girmesi gerektiği gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin disiplini ile ilgili görevi kim yerine getirirse getirsin, okul, bünyesinde birden fazla sınıfı barındırmaktadır. Bu sınıfların pratiklerinin sonuç ve yapanları itibarıyla okul denilen bu genel yapının disiplininden etkilenmemesi de söz konusu olamaz. Bir başka deyişle

Öğrencilerin davranışlarının değiştirilmesi sorumluluğu öğretmende iken disiplin oluşturma yetkisinin okul yöneticisinde olması bu sıkıntılı durumun en önemli sebebi gibi durmaktadır.

müdür okulda demokratik bir disiplin anlayışından yana ise sınıflar da yönetimleri ve öğretmenleri itibariyle buna yaklaşık olacaklardır. Okulun hangi eğitim-öğretim düzeyinin özel amaçlarını gerçekleştirmek üzere kurulduğu, şüphesiz o okuldaki disiplinin niteliğinin, tarzının, anlayışının en önemli belirleyicisi olacaktır. Bu anlamda bir okul öncesi eğitim kurumunun müdürünün bir ortaöğretim okulu müdürünün disiplin anlayışında olması sonuç alıcı olmayacaktır.

Sınıf Disiplini

Eğitim ve öğretim etkinliğinin pratikte üretim yeri sınıflardır. Bir başka deyimle eğitimin amaçlarının çocuklar üzerinde değişiklikler olarak somutlaştığı, sıcak temasın sağlandığı nokta sınıflardır. Bütün bir okulun insan ve madde kaynağı sınıf olarak yapılacak işlemlerin destekleyicisi pozisyonundadır. Burada kastedilen sınıf elbette 'derslik' değildir. Derslik, sınıfın bir araya gelme adına kullandığı yer olarak adlandırılabilir. Sınıf, eğitsel amaçları doğrultusunda bir araya gelen (sınıf) yönetici(si), öğretmen, öğrenci ve diğer araç-gereçlerden meydana gelen bir örgüt, yapı veya bir süreç olarak tanımlanabilir. Herhangi bir alan yazında sınıf böyle yorumlanarak disiplininden söz edilmemiştir. Oysa eğitimde disiplin tam olarak böyle bir yapı içinde söz konusu olabilir. Aksi durumda okuldaki disiplin genel, derslikteki disiplin çok özel kalacaktır. Bu genellik, okuldaki disiplinin sınıfa yansımakça bir anlam ifade etmeyeceği anlamında yorumlanması demek iken, özel'lik ise derslerde öğretmenlerin kendi derslerinde en üst düzeyde verim için disiplin adına yaptıklarının, kendi dersleriyle sınırlı kalınmasını ifade etmektedir. Bu sınırlılığın, dersleri, psikolojik, sosyal, kültürel, ekonomik vb. gibi nitelikleri temelinde öğretmenden öğretmene farklılık da göstereceği tespitinden hareketle daha bir daralacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Diğer yandan, bir öğretmenin dersini yürütürken disiplin adına söyleyip yaptıklarının, farklı zamanlarda kendi içinde bile değişebileceği gerçeği durumu daha bir içinden çıkılmaz hâle getirebilmektedir.

Sınıf örgüt olarak yorumlanırsa yapılacak olan artık "örgütsel disiplin" kavramı bazında varolan bilgileri temele alarak sınıf örgütü için disiplin kavramı, kuram ve uygulamalarını geliştirmektir. Zaten disiplin kavramının ağırlıklı olarak özü de bu anlamı vermektedir. Birlikte yaşamayı öğrenmek, talimatlara uymak, kuralları olmak vb bu özün diğer ayrıntıdır. Sınıfın, topluma, dünyaya hazırlanılan bir tür beraberlik (örgüt) olarak algılanması disiplinin neden diğerlerinden daha önce ve acil burada olması gerektiğini açıklamaya katkı sağlayabilir.

Sınıfın örgütsel disiplini kuşkusuz okulun disiplinin-

den etkilenecek ancak ders, derslik, öğrenci disiplinini de etkileyecektir. Bir sınıfın aldığı her bir ders itibariyle ders ve öğrenme anlarının tümünde öğrenciler, öğretmenler ve diğer ilgililer o sınıfın disiplini içinde yorumlanacaklardır. Sınıfın düzeyinin, üyelerinin, ailelerinin özelliklerinin ve yukarıda değinilen tüm faktörlerin o sınıfın disiplini üzerinde belirleyici olacağı unutulmamalıdır. Bu kadar çok faktör de ancak yetki, zaman, eğitsel yeterlik vb. bağlamlarıyla oluşturulacak bir "Sınıf Yöneticisi" tarafından kontrol altında tutulabilir.

Ders/lik/in/te Disiplin/i

Derslik, sınıfın özellikle eğitim-öğretimi gerçekleştirebilmek adına bir araya geldiği yerlerden biridir. Bu yerler labortuvarlar, görsel işitsel teknoloji odalar, okulun bahçesi, müze vb. olarak sınıflandırılabilir. Dersliğin, dersin ve (öğrenmekte olan) öğrencinin disiplininin yetkili sorumlusu o dersin öğretmenidir. Öğretmenin yeni moda adı (şimdiki sınıf yönetimi alan yazınında) her ne kadar sınıf yöneticisi (ki neden görevi aynıyken ismi değişiyor bilinmez!) olsa da aslında disiplin, öğretme, rehberlik etme vb. adına yaptığı şey aynıdır. Sınıf yönetimi alan yazında disiplin ile ilgili ağırlıklı bilgi üretimi derslik, ders, derste öğrenci disiplini üzerinedir. Söz konusu çalışmalarda neredeyse her şeyin derslikte çözümleneceği inancıyla hareket edilmiş ve adeta herhangi bir dersin diğer derslerle ilişkisi; herhangi bir öğrencinin diğer öğrencilerle ilişkisi; derslerin, öğrencilerin sınıfla ilişkisi; sınıfın diğer sınıflarla ilişkisi; sınıfların okul ile ilişkisi; okulun MEM, MEB ve içinde bulunduğu yerel, ulusal, doğal ve uluslararası toplumlarla ilişkisi görmezden gelinmiştir.

Sosyal (İnsan-Manevi) bilimleri, psikolojiye indirgeyen anlayış bireyi tanrılaşdırma gayretleri içinde gözükmektedir. Öyle olduğundan olsa gerek "disiplin" kelimesine en büyük zararı bu anlayışın verdiği anlaşılmaktadır. Bireyin kendi kendini kontrol etmesi olarak özetlenebilecek disiplin anlayışının tanrılaşdırma ile bağı dikkat çekicidir. Herkesin tanrı olduğu olacağı fikri Yunan Mitolojisinde vardır ama ilginçtir bu tanrılar birebirleriyle hep savaş, entrika ve kavga içindedir. Yani disipline teğet dahi geçememektedirler. Galiba bu yüzden çocukları bir derste tutmak bile artık mümkün gözükemeyebilmektedir. Öyle ya tanrı'nın ders almaya ve hele bir başkasından (büyük, bilen, öğretmen, deneyimli vb.) öğrenmeye ne gereksinimi olabilir ki? Bu arada internet denilen informal eğitim alanından kopya çeken bir tanrıyı da herkes (bizzat kopyacı ya da suçlu olduğu için olsa gerek) yakalamak istememekte ve tanrılar yaşamını sahte, geçici, hayal içinde,

üretmeden, savaşarak, birebirlerinin kanını içerek, sürekli tüketerek huzur içinde sürdürmektedirler!

Bu gidişin bütün dünyada nereye kadar gidebileceği (küresel ısınma, kirlenme, tükenme ve yok oluş) bir yana, çocukları dersliklere getirmenin formülünün en azından Türkiye de bulunduğu inanılmaktadır. Yapısalcı eğitim anlayışının bu inancın temeli olduğu görülmektedir. Adının neden yapısalcı olduğu veya koşul, ortam ve olanakların bu anlayışı uygulamaya koymaya uygun olup olmaması bir yana, derslik ve öğretmen adına en büyük

söylenene bakılırsa; (yapısalcı eğitim ortamında öğretmen, geleneksel öğretimde alıştığı ve yıllardır sürdürdüğü sınıfta disiplin sağlayıcılık, bilgi dağıtıcılık vb. rollerinden sıyrılarak öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir yardımcı, dost ya da herhangi bir gereksinme anında kendisine başvurulabilecek bir danışman gibi görünür) dersliği ortadan kaldırmakla yetinmeyip öğretmeni de ortadan kaldıracak bir anlayışı yansıttığı anlaşılmaktadır. Öyle ya eğer durum

belirtilen gibiyse çocuğu/öğrenciyi derslikle nasıl sınırlı tutabilirsiniz (ayrıca uzaktan eğitim de var değil mi?). Dışarıda özgür olmalı engin, sonsuz, doğru, sade, anlaşılır vb. her yönüyle uygun bilgidan istifade edebilmesini sağlamak gerekir! O zaman da öğretmene ne gerek var. Şimdilik sözleşmeli uygulaması, sonra bir dersliğine kiralama, en sonra "sen öğrenme materyalini üret (İnternete at) öğrencilerin (tanrı) hoşuna giderse zaten senden alır"a dönüşen hizmet satın alımlarına bakarak bir meslek olarak öğretmenliğin yitip gideceği anlaşılmaktadır. Bu arada eğitimciler, bilim de lazım düşüncesinden hareketle, derslikte disiplin üzerine çalışmayı sürdürsünler! Şimdi bu satırları okuyan bütün öğretmenleri ve öğretmen adaylarını bir korku sarmış olabilir (bu arada ne mutlu oku/ya mayanlara!). Korkmalarına gerek yok gibi, çünkü bu uzun bir zaman alacağından şimdilik onlara dokunmayacaktır.

Diğer yandan, "bize dokunmayan yılan da bin yaşasın!" diyorlarsa ve eğer çocukları da kendileri demek değilse ortada hiçbir problem yok demektir. Diğer yandan, "bu yeni yaklaşımla dersliklerde artık oyun oynuyoruz" demenize paralel öğretmenliğinizin bittiğini görüyor olmanız da dikkate değer bir sonuç gibi durmaktadır. "Bitmiyor adı değişiyor" denilse bile dersliğin dışına taşması zorunlu her göreviniz adına sizlere söylüyorum adınız şimdilik hâlâ öğretmen olarak geçse de artık gerçekten ya "öğretici" olacaksınız ya da "sınıf yöneticisi".

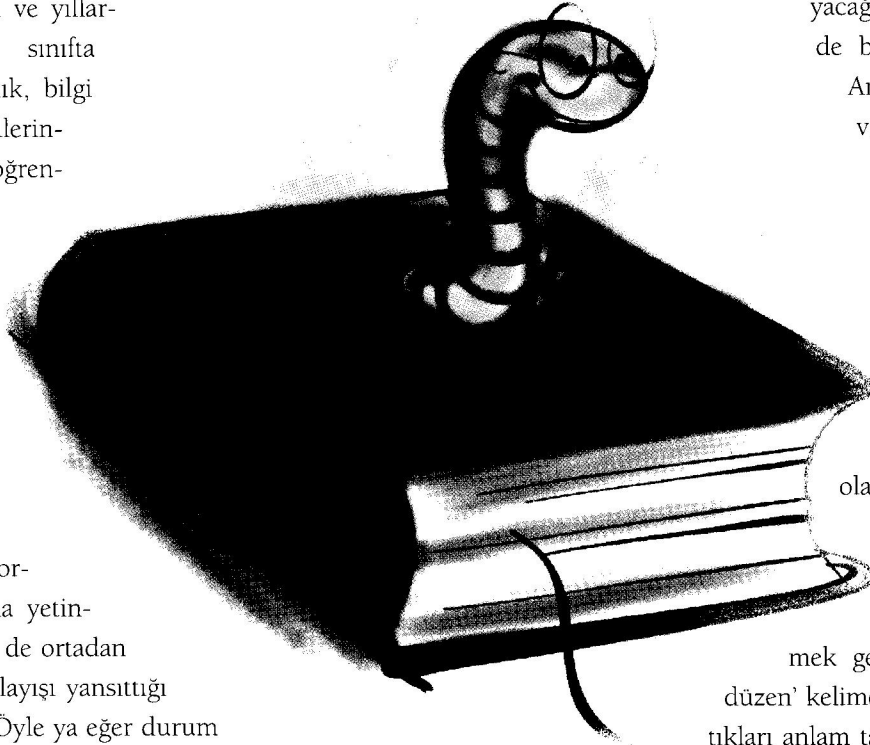
Biri öğreticinin, dersliğin şimdilerde oyun alanı olmasından, gelecekte de derslik diye bir şey olmayacağından disiplin ile ilgili de bir kaygısı olmayacaktır.

Ancak, sınıflar, toplumsala ve evrensele hazırlanma beraberlikleri (örgütleri) olarak kurulur, korunur, geliştirilir kısaca öyle yorumlanırsa yazarın bahsettiği anlamdaki sınıf yöneticilerinin disiplin ile ilgili yapacağı çok şey olacaktır.

Sonuç Yerine

Bir sonuç olarak şunu belirtmek gerekir ki, TDK'nun 'Sıkı düzen' kelimesi yine kendilerinin yaptıkları anlam tarifleri bağlamında doğru bir isimlendirme gibi durmaktadır. İngilizce dilinde yapılan taramada da yine Latince kökene gönderme yapılmakla birlikte TDK'nın anlamıyla eş bir manzara ile karşılaşmaktadır. Düzene, birlikte yaşama, uyuma, kurala yapılan vurgular temelinde 'Sıkı' kelimesinin 'zorla-baskıyla' gibi bir anlama gelmemesi, getirilmemesi ama 'zorluklarla dolu-güç-engelli, kolay olmayan' gibi bir anlamda yorumlanması gerektiği söylenebilir. Zira birinci anlamda dönük çağrışım çok yaşandığından olsa gerek disiplinden kaçışa bir bahane bulunmuş olunmaktadır!

Diğer bir sonuç olarak, disiplinin sağlanmasında yapılacak en önemli uygulamanın disipline zarar veren faktörleri kontrol etmek olduğu belirtilebilir. Oysa derslikte disiplin ile ancak tamamen ders içi faktörlerin etkileri (belki) kontrol edilebilir. Bir dersin öğretmeninden ders dışı faktörleri de kontrol ederek disiplini inşa etmesini beklemek saflık olur.

Diğer yandan öğrenci ile eğitsel anlamda hemen hiç yüz yüze gelmeyen müdürden böyle bir davranış beklemek aynı saflığı sürdürmek olacaktır. Bunun için yapılması gereken sınıfı bütünüyle eğitim sisteminin bir parçası olarak kucaklayacak her sınıfın niteliğine uygun bir sınıf yöneticisine kavuşturmak olabilir.

Bir başka sonuç olarak, disiplin kavramının eğitimin bütün örgütsel noktalarında harekete geçirilmediği anlaşılmaktadır. Yalnızca derslikle (ki o da yalnızca öğrencinin bir dersi alırkenki kurallarıdır) sınırlı kalırsa ona eğitimde disiplin demek yanlış olacaktır. MEB, MEM, okul, sınıf (derslik değil örgüt olması gerekir) ve en sonra her bir ders disiplini adına kendi üzerlerine düşeni yaparsa “eğitimde disiplin”den söz edilebilir ve o zaman o eğitimin başarı şansı çok yüksek olur. Unutulmamalıdır ki eğer okyanus (eğitim sistemi) birazcık olsun durgun (disiplinli) değilse veya her yer alabildiğine fırtınada ise yalnızca damlayı (derslik-öğrenci) disiplinli yapmaya çalışmak beyhude olacaktır ama birkaç yerdeki birkaç damlanın (sınıf) disiplini durgunluğun huzurunu doğuracaktır.

Bu çalışmanın belki de en önemli sonucu olarak, sosyal

bilimlerin psikoloji içine hapsi temelinde eğitilimciler olarak yapılması gereken en önemli şey bu hastalıktan kurtulmaya çalışmak gibi gözükmektedir. Herkesin, psikolojinin bile öteki varolduğunda ancak anlaşılabileceğini unutmaması gerekir. Öteki varsa ya da biz ötekine ihtiyaç duyuyorsak o zaman “disiplin” psikolojik değil öncelikle toplumsal bir olgu olur. Öyleyse bütün ötekilerin disiplini öğrenmesi gerekir bu da eğitilimcileri daha dikkatli olmaya zorlar. Bu dikkat adına, ‘disiplin’ kavramının bizim için herkesin anladığından çok daha derin anlamlara sahip olması gerektiği açıktır.

Kaynaklar

- Aydın, Bahri (2006) Öğretmenlerin Kendi Sınıf Disiplin Sistemlerini Oluşturması Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2, (2006): 19-32
- Bergin, Christi and David A. Bergin (1999) Classroom discipline that Promotes self-control Journal of Applied Developmental Psychology 20(2): 189-206
- Cangelosi, J. B. (1988). Classroom Management Strategies, Longman Inc, New York.
- Denizel Güven, Ezgi ve F.Nilgün Cevher (2005) Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi Becerilerinin çeşitli değişkenler açısından İncelenmesi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl 2005(2) 18.Sayı
- Duman, Tayip, Yücel Gelişli ve Şaban Çetin (2004) Orta öğretim öğrencilerinin, öğretmenlerin sınıfta disiplin sağlama yaklaşımlarına ilişkin görüşleri [İnternet: 17.09.2008] Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Cilt: 2, Sayı: 3, 281-292 www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2004_cilt2/sayi_3/281-292.pdf
- Erdoğan, İ. (2001) Sınıf Yönetimi. Sistem Yayıncılık. İstanbul.
- Güven, Bülent ve M. Akif Sözer (2007) Öğretmen adaylarının öğretimin bireyselleştirmesine ilişkin Görüşleri Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 32 [2007] 89-99
- Pala, Aynur (2005). Sınıfta istenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemeye Dönük Disiplin Modelleri, Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı.13.
- Pickett, Joseph P. et al., ed. (2000), “Discipline”, American Heritage Dictionary of the English Language (4th ed.), Boston: Houghton Mifflin. [İnternet:28.10.2008] <http://en.wikipedia.org/wiki/Discipline>
- Russell J Shiba; and Reece L Peterson (2000) School discipline at a crossroads: From zero tolerance to early response Focus on Exceptional Children; Vol:66 Issue: 3, 335-346.
- Schloss, Patrick J. and Anna Maxymuk (2001) Discipline Articles in Educational Journals: is emprical work keeping pace with professional interest/ Education Vol 106 No 1
- Smith, D. D. & Rivera, D. P. (1995). Discipline in special education and general education settings. Focus on Exceptional Children, 27(5), 1-14.
- TDK (2008) “Disiplin” Büyük Türkçe Sözlük [İnternet:29.10.2008] <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimesec=95780>
- Temel, Ali (2008) Okulda ve Sınıfta Disiplin [İnternet: 28,10,2008] http://www.maltepe.edu.tr/05_haber/reh_sempozyum/ali_temel.doc
- Tezcan, Habibe Zafer Demir (2006) Lise Kimya Öğretmenlerinin Sınıf Disiplini Hakkındaki Görüşleri, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 26, Sayı 1 (2006) 101-112
- Toprakçı, Erdal (2008) Sınıfa Dayalı Yönetim Ankara: PegemA Yayınları
- Toprakçı, Erdal (2008) Eğitimin Bilimsel Temelleri Eğitilime Giriş (Ed.: Erdal Toprakçı) Ankara: Ütopya Yayınları
- Yalçınkaya, M., Tonbul, Y. (2002). İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetim Becerilerine İlişkin Algı ve Gözlemleri, Ege Eğitim Dergisi, (1), 2, 96
- Yeşilyurt, Etem ve İbrahim Çankaya (2008) Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerinin Belirlenmesi Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Kis-2008 C.7 S.23 (274-295) www.esosder.org
- Yeşilyurt, Etem (2008) Eğitim Programlarının Hedeflerine Ulaşılması Bağlamında Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarına Olan Kazanımları Kuramsal Eğitilim, 1 (2), 23-42, 2008 www.keg.aku.edu.tr